

Liberalizacja

Znaczenie polskiej turystyki medycznej i jej pozycja na światowym rynku turystyki medycznej

Analiza i ocena wybranych aspektów świadomości konsumenckiej na przykładzie młodych konsumentów

Wprowadzenie do analizy sektora profesjonalnej niemieckiej ligi piłki nożnej

Tradycyjne i alternatywne mierniki poziomu życia ludności w ujęciu teoretycznym

Czynniki konkurencyjności ekologicznych gospodarstw rolnych w Polsce (na przykładzie województwa zachodniopomorskiego)

Zamówienia publiczne w kontekście wspierania ekologii w transporcie

Analiza wpływu poziomu wykształcenia na poziom bezrobocia w Polsce i Unii Europejskiej

Polityka infant industry. Mity i fakty na przykładzie wybranych krajów

Joanna Biernacka*

Znaczenie polskiej turystyki medycznej i jej pozycja na światowym rynku turystyki medycznej**

Słowa kluczowe: turystyka medyczna, turystyka, usługi

Keywords: medical tourism, tourism, services

Wprowadzenie

Turystyka przez swoją obecność w wielu obszarach życia współczesnego społeczeństwa spełnia wielorakie funkcje, określane też jako skutki jej rozwoju. Wśród najważniejszych znajduje się jej funkcja zdrowotna.

Turystyka medyczna to jeden z rozwojowych sektorów polskiej gospodarki o wysokim potencjale eksportowym, jak można przeczytać w komunikacie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ)¹. Jest ona przejawem współczesnych trendów i tendencji w turystyce.

* Magister Joanna Biernacka jest asystentem. na Wydziale Ekonomicznym (Katedra Polityki Gospodarczej i Turystyki) Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. E-mail: biernacka3@op.pl.

** Praca naukowa współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytetu VIII, Działanie 8.2 Transfer wiedzy Poddziałanie 8.2.2 „Regionalne Strategie Innowacji”, projektu systemowego realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie „Inwestycja w wiedzę motorem rozwoju innowacyjności w regionie – III edycja”.

¹ A. Buziewicz, *Turystyka medyczna. W jaki sposób określić pojęcie turystyki medycznej?*, www. <http://turystykamedyczna.wordpress.com/category/opracowanie-naukowe-2/> (22.02.2014).

Początków rozwoju turystyki medycznej można szukać już w okresie starożytności, kiedy to podróżowano z pobudek zarówno religijnych, jak i handlowych, czy też wojennych, a także dla polepszenia sił fizycznych oraz psychicznych².

Turystyka medyczna to jeden z rodzajów turystyki, rozumiany jako podróż (zwiedzanie, wypoczynek i tym podobne), w której zawiera się również element związany z poprawą zdrowia i estetyki ciała, a także regeneracją sił witalnych. Turystyka zdrowotna polega na odwiedzaniu miejsc, terenów i obszarów, które słyną z właściwości uzdrowiskowych. Właściwości te mogą wynikać z klimatu poszczególnych, pojedynczych zjawisk czy rzeczy występujących na danym obszarze i z całokształtu uwarunkowań środowiskowych, wpływających korzystnie na zdrowie i kondycję człowieka.

W Polsce na turystów czekają kurorty oferujące unikalne warunki przyrodolecznicze, profesjonalną kadrę medyczną, wysoki standard usług medycznych, najnowocześniejsze wyposażenie i oczywiście bardzo atrakcyjne ceny.

Badania naukowe dotyczące dynamiki rozwoju sfery usług turystycznych dają uzasadnione podstawy do przypuszczeń, że turystyka w XXI wieku będzie istotnym elementem gospodarki światowej, a także szczególnym produktem eksportowym.

Globalny rynek turystyki medycznej ma obecnie tendencję wzrostową, o czym świadczy między innymi poziom wydatków przeznaczonych na konsumpcję usług turystyczno-medycznych³.

Turystyka medyczna znalazła się w Strategii rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007–2013 jako produkt turystyczny o wysokiej konkurencyjności, a tym samym stała się obszarem priorytetowym w dalszej jej ekspansji. Omawiana forma turystyki została jedną z piętnastu branż, które zostały objęte wsparciem Ministerstwa Gospodarki⁴. Wsparcie to oparte jest na realizacji „Branżowych programów promocji”. Koncepcja promocji polega na prowadzeniu przez trzy lata skoordynowanych w czasie i przestrzeni działań promujących branżę medyczną.

Pojęcie turystyki medycznej

Turystyka medyczna jest jedną z trzech, obok turystyki uzdrowiskowej oraz spa i wellness, form turystyki zdrowotnej, jednocześnie będącej elementem turystyki narodowej, turystyki międzynarodowej, a także turystyki wewnątrz krajowej. W literaturze można spotkać się z podejściem, które traktuje turystykę medyczną jako obowiązkowy punkt wakacyjnego programu wyjazdu turystycznego, tożsamy z definicją globalnej

² *Turystyka zdrowotna*, red. M. Boruszczak, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, Gdańsk 2010.

³ R. Boruc, *Eurooperacja*, „Menadżer Zdrowia” 2006, nr 5, s. 14–19.

⁴ Tamże, s. 14–19.

opieki zdrowotnej. Tym samym turystyka medyczna nie odnosi się do opieki w przypadku zagrożenia zdrowia podczas pobytu pacjenta za granicą, lecz do zasadniczego motywu wyjazdu – aspektu medycznego.

Problematyką badawczą z zakresu turystyki medycznej zajmowali się dotychczas w głównej mierze ekonomiści. M. Prochorowicz uznała, że turystyka medyczna to nic innego, jak łączenie leczenia z turystyką⁵. Analizując zakres świadczonych usług medycznych, należy podkreślić, iż turystyka medyczna nie zawsze powiązana jest wyłącznie z przywracaniem komuś zdrowia. A. Białk-Wolf stwierdza, iż turystyka medyczna polega na dobrowolnym przemieszczaniu się do obcego państwa w celu poddania się tam planowanemu leczeniu w celu ratowania zdrowia, podniesienia jakości życia lub poprawy wyglądu z przyczyn finansowych, jakościowych lub z uwagi na niedostępność świadczeń w miejscu zamieszkania (wynikającą z braku personelu, wiedzy, sprzętu, procedur, zbyt długiego czasu oczekiwania lub ograniczeń prawnych), niejednokrotnie połączonym ze zwiedzaniem odwiedzanego miejsca; dotyczy ona tylko aspektu międzynarodowego⁶. Według wersji przyjętej przez J. Rab-Przybyłowicz – turystyka medyczna dotyczy wyjazdów poza granice swojego regionu lub kraju, których motywem jest pobyt w gabinecie, klinice lub szpitalu w celu poprawy zdrowia bądź urody pod opieką lekarza specjalisty⁷. Natomiast W. Berg podaje, że turystyka medyczna jest turystyką pacjentów, którzy czasowo przebywają poza miejscem stałego zamieszkania w celu leczenia lub zapobiegania chorobom. Tym samym turystyka medyczna określana jest jako podzbiór mobilnych pacjentów.

Turystykę medyczną można próbować uznać za dynamicznie rozwijający się element gospodarki turystycznej zarówno w ujęciu globalnym, jak i krajowym.

Zgodnie z danymi Grail Research LLC, światowy rynek turystyki medycznej w 2004 roku wart był 40 miliardów dolarów. Natomiast w roku 2012 rynek turystyki medycznej wart był już 100 miliardów dolarów. W ujęciu globalnym rynek turystyki medycznej wzrasta o około 20 punktów procentowych w ciągu roku. W roku 2010 przyjechało do Polski około 120 tysięcy turystów medycznych z zagranicy. W roku 2011 liczba turystów medycznych wynosiła już 300 tysięcy. Budżet kraju w roku 2011 zyskał około 1 miliarda złotych dzięki opisywanej działalności⁸. Jako kolejne potwierdzenie istotnej roli turystyki medycznej dla turystyki w Polsce należy stwierdzić, że turystyka medyczna

⁵ M. Prochorowicz, *Turystyka medyczna nową perspektywą dla polskich placówek służby zdrowia*, w: *Turystyka i rekreacja szansą rozwoju aktywności społecznej*, red. R. Grzywacz, Wydawnictwo WSiLZ, Rzeszów 2008, s. 133.

⁶ A. Białk-Wolf, *Potencjał rozwojowy turystyki medycznej*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 2010, nr 591, *Ekonomiczne Problemy Usług*, nr 53, s. 655.

⁷ J. Rab-Przybyłowicz, *Tworzenie produktu dla turystyki medycznej w Szczecinie*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 2010, nr 591, *Ekonomiczne Problemy Usług*, nr 53, s. 695.

⁸ <http://www.medi-tour.pl/8,0,turystyka-medyczna.html> (18.07.2014).

znalazła się w Strategii rozwoju turystyki na lata 2007–2013 jako produkt turystyczny o wysokiej konkurencyjności, a tym samym została obszarem priorytetowym w dalszej jej ekspansji⁹.

Ponadto – obok sektorów między innymi ochrony i zachowania zabytków, produkcji jachtów, łodzi rekreacyjnych i pozostałych – od 2010 roku turystyka medyczna stała się jedną z piętnastu branż, które zostały objęte wsparciem Ministerstwa Gospodarki. Wsparcie to oparte jest na realizacji „Branżowych programów promocji” w ramach Poddziałania 6.5.1 oraz 6.5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka¹⁰.

Sektor turystyki medycznej stanowi nową, jednak już znaczącą część branży turystycznej w Polsce. Jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi turystyki, cieszy się przy tym dużym zainteresowaniem wśród turystów medycznych. Powodem dynamicznego rozwoju polskiej turystyki medycznej jest jej potencjał konkurencyjny w porównaniu z poziomem kosztów leczenia w krajach rozwiniętych gospodarczo, długimi listami oczekujących na zabiegi w tych krajach oraz pogarszającymi się w nich standardami opieki zdrowotnej. Właśnie wspomniane względy ekonomiczne należą do głównych czynników napływu turystów medycznych do Polski. Ceny zabiegów w Polsce są znacznie niższe niż na przykład w krajach Zachodu o około 35–80%. Połączenia lotnicze są również korzystne i stosunkowo tanie. Dlatego też często koszty wykonania określonego zabiegu w Polsce wraz z wszystkimi kosztami podróży są niższe niż w kraju zamieszkania. Kolejnym powodem przyjazdów turystów medycznych do Polski jest jakość świadczonych usług medycznych.

Największą popularnością wśród zagranicznych pacjentów cieszą się usługi stomatologiczne. Bardzo dobrze wykwalifikowana kadra i wysokiej jakości aparatura medyczna sprawiają, że ponad 90% z pacjentów leczonych w Polsce jest zadowolonych z wykonania zabiegu oraz trwałości rozwiązań zastosowanych na zębach (tak wynika ze statystyk stworzonych na podstawie badań przeprowadzonych wśród Brytyjczyków). Inne dziedziny, które przyciągają turystów medycznych z całej Europy właśnie do Polski, to: chirurgia estetyczna i plastyczna, kardiologia i kardiochirurgia, wczasy lecznicze, spa & wellness, rehabilitacja, bariatryka, okulistyka oraz traumatologia¹¹. Blisko 80% klientów turystyki medycznej polskich klinik stanowią obcokrajowcy, jednak te proporcje ulegają zmianie, ponieważ odnotowuje się wzrost liczby pacjentów z Polski, dla których tematyka związana z turystyką medyczną, a w szczególności chirurgią plastyczną i stomatologią staje

⁹ A.P. Lubowiecki-Vikuk, *Turystyka medyczna przejawem współczesnych trendów i tendencji w turystyce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2012, nr 699, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 84, s. 553–568.

¹⁰ A.P. Lubowiecki-Vikuk, *Turystyka medyczna jako produkt eksportowy polskiej gospodarki*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2011, nr 690, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 79, s. 125–136.

¹¹ <http://www.medi-tour.pl/8,0,turystyka-medyczna.html> (21.07.2014).

się coraz bardziej dostępna¹². Na turystów czekają kurorty oferujące unikalne warunki przyrodolecnicze, profesjonalna kadra medyczna, wysoki standard usług medycznych z najnowocześniejszym wyposażeniem i oczywiście bardzo atrakcyjne ceny. Połączenie tych elementów składowych stanowi doskonałą perspektywę dla rozwoju innowacyjnego produktu, jakim jest turystyka medyczna.

W Europie liczącymi się ośrodkami, w których turystyka medyczna ma duży potencjał rozwoju ze względu na konkurencyjność cen, dobrego zaplecza medycznego oraz wysokiej jakości usług medycznych, są oprócz Polski także: Węgry, Czechy, Niemcy, Chorwacja, Cypr oraz Turcja. Wśród krajów Unii Europejskiej, których pacjenci najczęściej wybierają usługi medyczne w Polsce, znajdują się: Wielka Brytania, Irlandia, Belgia, Niemcy, Norwegia, Szwecja i Dania¹³.

Nie bez znaczenia dla rozwoju turystyki medycznej w Polsce było wprowadzenie w październiku 2013 roku dyrektywy Unii Europejskiej dotyczącej praw pacjenta w transgranicznej opiece zdrowotnej. Zapewniła ona osobom ubezpieczonym w państwach członkowskich UE możliwość swobodnego korzystania z opieki medycznej za granicą.

Według Raportu końcowego – struktury krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim w okresie sezonu letniego oraz poza sezonem w 2011 roku¹⁴. 14,1% turystów zagranicznych w sezonie letnim oraz 5,5% poza sezonem letnim jako główny cel przyjazdu do województwa zachodniopomorskiego wskazuje cele zdrowotne. Co piąty turysta zagraniczny odwiedzający województwo zachodniopomorskie wskazuje jako preferowany cel pobytu motyw zdrowotny. Z Audytu turystycznego województwa zachodniopomorskiego – Strategii rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do roku 2015 wynika, że turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa została zidentyfikowana jako grupa strategiczna wśród produktów markowych regionu. Dostrzeżono tu potrzebę koncentracji środków i intensyfikacji działań, które pozwolą na optymalizację i poprawę konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego.

Rozwój turystyki medycznej

Na podejmowanie aktywności turystycznej, której celem jest aspekt medyczny realizowany w Polsce, wpływa dość szeroki wachlarz czynników. Są to między innymi:

- krótki okres wykonywania zabiegów i operacji medycznych,
- atrakcyjność asortymentowa (szeroki zakres usług),

¹² Słowa M. Chomiuka, menedżera kliniki Artplastica. Teza ta została również potwierdzona na przykładzie miasta Poznania: zob. A.P. Lubowiecki -Vikuk, S. Bosiacki, *Możliwości rozwoju turystyki medycznej w Poznaniu w ujęciu podażowo-popytowym*, „Turystyka i Rekreacja” 2012, nr 8, s. 41–53.

¹³ <http://www.medi-tour.pl/8,0,turystyka-medyczna.html> (21.07.2014).

¹⁴ Opracowanie ZGD sp. z o.o. z grudnia 2011 roku.

- atrakcyjność cenowa (niskie koszty leczenia),
- wysoka jakość i standard świadczonych usług,
- wykorzystanie nowoczesnego sprzętu i urządzeń medycznych, a także nowych technologii,
- wykwalifikowana kadra medyczna.

Należy wziąć pod uwagę słabe strony polskiego rynku turystycznego. W świetle raportu *Travel & Tourism Competitiveness*¹⁵ wynika, że w Polsce:

- potrzeba dużo czasu na uruchomienie biznesu turystycznego (102. miejsce na 139),
- znaczna jest odległość od lotnisk na przykład miejsc wypoczynku i leczenia (110. miejsce),
- notuje się niską jakość i stan infrastruktury lotniczej (108. miejsce),
- widać nieprecyzyjność polityki rządu (113. miejsce),
- występuje znaczna emisja CO₂ (104. miejsce),
- obserwuje się trwały rozwój branży turystycznej (tylko na 112. miejscu),
- pod względem cen paliw krajowy rynek uplasował się na najgorszym, 114. miejscu.

Wymienione czynniki mogą zahamować rozwój turystyki medycznej, dlatego należy je kontrolować i udoskonalać¹⁶.

Istotą rozwoju turystyki medycznej na międzynarodowej arenie usług jest właściwie przygotowana promocja. Nadrzędnym celem kampanii promocyjnej turystyki medycznej w Polsce powinno być poinformowanie, nakłonienie, wyróżnienie i utrwalenie niezbędnych wiadomości skierowanych do potencjalnych (krajowych i zagranicznych) konsumentów usług turystyczno-medycznych.

Polska to ciekawy kulturowo i turystycznie kraj o bogatej historii. Wiele kompleksowych ośrodków rehabilitacyjnych czy SPA znajduje się w najpiękniejszych zakątkach naszego kraju, w sąsiedztwie parków krajobrazowych, w górach czy nad morzem. W czasie leczenia można poznać nasz kraj będący połączeniem natury z innowacyjną gospodarką.

W I półroczu 2013 roku zagraniczni pacjenci wydali w Polsce 30 milionów złotych, a od początku 2011 roku już ponad 150 milionów złotych. Leczyli się zarówno prywatnie, jak i na podstawie europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego, co oznacza, że zapłacili za to ich krajowi ubezpieczyciele¹⁷.

¹⁵ J. Krupa, T. Soliński, M. Bajorek, *Determinanty rozwoju turystyki zrównoważonej i zdrowotnej na terenie uzdrowisk*, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Katedra Turystyki i Rekreacji, Rzeszów 2011.

¹⁶ A.P. Lubowiecki-Vikuk, *Turystyka medyczna jako produkt eksportowy...*, s. 126–127.

¹⁷ www.polandmedicaltourism.com (3.11.2013).

Przyczyny atrakcyjności Polski jako destynacji turystyki medycznej:

- a) najlepsze placówki medyczne w Polsce to przede wszystkim wyspecjalizowana kadra lekarska i pielęgniarska;
- b) polscy specjaliści z wielu dziedzin medycyny są znani na całym świecie; to członkowie międzynarodowych towarzystw naukowych i wykładowcy na najlepszych uniwersytetach;
- c) wielu naszych lekarzy podnosi także kwalifikacje w renomowanych placówkach Europy Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych;
- d) najlepsze polskie placówki medyczne dysponują nowoczesnym sprzętem medycznym i komfortowymi warunkami szpitalnymi;
- e) całość spełnia standardy UE, a także zapewnia bezpieczeństwo i wysoką jakość świadczeń medycznych.

Misją placówek medycznych jest stworzenie kompleksowej, często unikatowej opieki zdrowotnej skupiającej się na świadczeniu wysokiej jakości innowacyjnych usług dla pacjentów z całego świata.

Najlepsze kliniki w Polsce oferują między innymi: Gamma Knife w nieinwazyjnym leczeniu guzów mózgu, metodę HIFU w leczeniu raka prostaty, VEDI (*Vascular Erectile Dysfunction Intervention*) – najnowszą metodę leczenia zaburzeń erekcji, TAVR – specjalistyczne leczenie zastawki serca¹⁸.

Każda procedura medyczna wykonana w polskiej placówce medycznej odpowiada międzynarodowym standardom i zachowuje wysoką jakość, przy zachowaniu niskich kosztów dla pacjentów.

Profesjonalizm widoczny jest także w działalności polegającej na organizacji pobytów pacjentów w Polsce. Pośrednicy na rynku turystyki medycznej zapewniają pełną obsługę pacjenta i osoby towarzyszącej od pierwszego kontaktu telefonicznego, poprzez rezerwację hotelu, zamówienie biletów lotniczych, zorganizowanie transportu, zapewnienie koordynatora znającego język, jakim posługują się osoby leczone w Polsce, a także organizowanie usług dodatkowych. Zespół lekarski jest w stałym kontakcie z pacjentem, począwszy od kwalifikacji do leczenia, w czasie całego pobytu w Polsce, a także po powrocie do kraju.

Sektor polskiej turystyki medycznej wart jest obecnie kilkaset milionów złotych. Pacjenci z zagranicy coraz chętniej przyjeżdżają do Polski nawet na poważniejsze zabiegi. Ministerstwo Gospodarki zauważa ten trend i chce promować polskie usługi medyczne¹⁹.

W światowej turystyce medycznej przodują Indie i Tajlandia, które posiadają doskonałe wykształconą kadre medyczną i konkurencyjne ceny.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ L. Sulikowska, *Turystyka medyczna w Polsce*, „Gazeta Lekarska” 2013, s. 265.

W Europie natomiast najchętniej wybierane kraje to Turcja, Węgry, Czechy, a także Polska, głównie z powodu znacznych różnic cenowych w stosunku do takich krajów, jak Niemcy czy Wielka Brytania.

W krótkim czasie Polska stała się ważnym ośrodkiem dla światowej turystyki medycznej. Cudzoziemcy przyjeżdżają do Polski na zabiegi stomatologiczne, chirurgii plastycznej, popularne dziedziny to także: ortopedia, chirurgia oka, kardiochirurgia, medycyna estetyczna oraz rehabilitacja. Według prezesa Polskiego Stowarzyszenia Turystyki Medycznej Artura Goska po tego typu i inne usługi medyczne najczęściej przybywają do Polski Niemcy, Brytyjczycy, Skandynawowie. Ich liczba oscyluje w granicach 250–300 tysięcy. Można jednak przypuszczać, iż takich osób jest więcej, zważywszy na fakt, że często turyści medyczni podróżują do Polski, aby odwiedzić krewnych lub znajomych i przy okazji korzystają z tego zakresu usług.

Turystyka medyczna rozwija się w Polsce bardzo dynamicznie. Placówki medyczne zarabiają coraz więcej na leczeniu cudzoziemców, którzy wybierają Polskę na miejsce leczenia.

W związku z dostrzeżoną przez autorkę luką wiedzy w literaturze polegającą na braku poszukiwania zależności pomiędzy innowacyjnością turystyki medycznej a rozwojem rynku turystycznego, przeprowadzono badania sondażowe z użyciem ankiety badawczej. Próbę w badaniu stanowiło 50 podmiotów z rynku turystyki medycznej. Respondenci uznali, że turystyka medyczna jest innowacyjna: odpowiedzi „zdecydowanie tak” udzieliło 20%, a odpowiedzi „raczej tak” 40% podmiotów rynku turystycznego, natomiast „zdecydowanie tak” powiedziało 28% oraz „raczej tak” – 44% podmiotów turystyki medycznej. Ponadto, badani uznali, że turystyka medyczna wpływa na zmiany zachodzące na rynku turystycznym województwa zachodniopomorskiego: odpowiedzi „zdecydowanie tak” udzieliło 12%, a „raczej tak” – 32% podmiotów rynku turystycznego. W odniesieniu do podmiotów turystyki medycznej 28% udzieliło odpowiedzi „zdecydowanie tak”, a 52% – „raczej tak”.

Tabela 1. Podział turystów medycznych w Polsce ze względu na pochodzenie

Lp.	Kraj	%
1	Niemcy	35
2	Wielka Brytania	28
3	Skandynawia	12
4	Rosja	7
5	Włochy	6
6	Belgia	5
7	Kanada i USA	4
8	Inne	3

Źródło: L. Sulikowska, *Turystyka medyczna w Polsce*, „Gazeta Lekarska” 2013, s. 268.

W 2010 roku do Polski na leczenie przyjechało około 120 tysięcy pacjentów z zagranicy. Już na początku kolejnego roku ich liczba zwiększyła się o około 20%, natomiast koniec 2011 roku przyniósł liczbę 300 tysięcy turystów medycznych w Polsce. Budżet kraju wzbogacił się w ten sposób o przynajmniej 0,5–1 miliard złotych²⁰. Jak widać, nie bez powodu Ministerstwo Gospodarki uznało ten sektor usług za jeden z piętnastu, które mają największy potencjał i perspektywy rozwoju właśnie w Polsce.

Turystyka medyczna już trafiła na sporządzoną w Ministerstwie Gospodarki listę 27 branż, spośród których zostanie wybranych 15, najbardziej kojarzących się z Polską i budujących jej pozytywny wizerunek za granicą. Te wybrane branże mają otrzymać potężne wsparcie na promocję gospodarczą z funduszy unijnych.

Już pięć–sześć lat temu blisko 80% pacjentów polskich klinik estetycznych stanowili obcokrajowcy. Teraz proporcje się trochę zmieniły, ale to dlatego, że cały czas odnotowuje się wzrost liczby pacjentów, nie tylko z zagranicy, ale też z Polski.

Pozycja Polski pod względem rozwoju turystyki medycznej na rynkach emisyjnych

Rynki, w których potencjał rozwoju turystyki medycznej w Polsce ma wysoki udział, z jednocześnie niską dynamiką wzrostu, to: brytyjski, duński, szwedzki, holenderski, ukraiński i niemiecki. Rynek niemiecki od wielu lat należy do najważniejszych rynków generujących zagraniczny ruch turystyczny w Polsce. Rynki rozwijające się dynamicznie, na których produkt „turystyka medyczna” ma wysoki udział to rynki: norweski i belgijski.

Powodem wzrostu potencjału polskiej turystyki medycznej jest wzrost kosztów leczenia w krajach rozwiniętych, długie listy oczekujących na operacje w tych krajach oraz pogorszenie standardów opieki zdrowotnej.

W Polsce średnie koszty zabiegów w klinice chirurgii plastycznej kształtują się od 1,5 do 14 tysięcy złotych. Przykładowo, cena zabiegów powiększania piersi w Polsce wynosi 8 tysięcy złotych i wzrasta w zależności od wielkości implantów, podczas gdy w Belgii ceny zaczynają się od 3,4 tysiąca euro (13 tysięcy złotych). Korekta nosa w Polsce kosztuje od 3 tysięcy złotych, a ceny w belgijskich klinikach zaczynają od 1875 euro (7,2 tysiąca złotych). Kilka razy drożej jest też w innych krajach Europy Zachodniej.

Polska gospodarka stoi przed szansą, aby skorzystać z rosnącego ogólnoświatowego trendu turystyki medycznej. Do tego niezbędne jest zaangażowanie polskiego rządu, aby tej szansy nie zaprzepaścić.

²⁰ <http://www.medi-tour.pl/8,0,turystyka-medyczna.html> (5.11.2013).

Podsumowanie

Podjęta w niniejszym artykule problematyka pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- a) turystyka medyczna jest istotnym, samoistnym elementem turystyki zdrowotnej, odnosi się do globalnego (w tym lokalnego) ruchu turystycznego i jest formą, w której turysta może zaspokoić potrzebę zachowania zdrowia lub/i estetyki ciała, połączoną jednocześnie z chęcią realizacji wypoczynku poza swoim miejscem stałego pobytu;
- b) usługi turystyczno-medyczne w Polsce są świadczone w szerokim zakresie, jednakże brakuje ich standaryzacji, co – jak wynika z poczynionych obserwacji – jest skutkiem niestabilności przepisów prawnych oraz nielicznych umów o partnerskiej współpracy pomiędzy branżą turystyczną a placówkami zdrowia.

W perspektywicznym dążeniu do rozwoju turystyki medycznej należy mieć na względzie:

- a) pozytywne i negatywne konsekwencje rozwoju turystyki medycznej dla zdrowia współczesnego społeczeństwa;
- b) kompleksową regulację systemów opieki zdrowotnej (w ujęciu globalnym i lokalnym);
- c) wsparcie intensyfikacji współpracy branży turystycznej i medycznej.

Na korzyść Polski przemawia fakt, iż jest ona krajem zróżnicowanym, posiadającym dobre perspektywy rozwoju. Obecny kryzys na rynku globalnym sprzyja rozwojowi turystyki medycznej w Polsce. Pacjenci z zagranicy szukają tańszych możliwości leczenia, natomiast prywatna służba zdrowia w Polsce, której kryzys gospodarczy także nie oszczędził, stara się mocno dywersyfikować swoje kanały sprzedażowe, w tym również poza granicami Polski. To obcokrajowcy w czasach kryzysu są głównym kołem zamachowym inwestycji w prywatne usługi zdrowotne, kiedy spada zainteresowanie świadczeniami płatnymi wśród Polaków.

Regulacja turystyki medycznej jest niezbędnym priorytetowym elementem w dalszym jej rozwoju. Potrzebne jest przygotowanie krajowych i regionalnych wytycznych dla usługodawców i usługobiorców usług turystyczno-medycznych.

W Polsce ważnym elementem w ekspansji produktu „turystyka medyczna” na skalę krajową i międzynarodową jest nawiązanie współpracy przez zainteresowane podmioty gospodarczo-społeczne. Efektem takiego partnerstwa powinny być między innymi wymiana doświadczeń, udział w innowacyjnych projektach, szkoleniach i konferencjach naukowo-branżowych, a także zdobywanie certyfikatów gwarantujących wysoką jakość i standard świadczonych usług turystyczno-medycznych.

Literatura

- Białk-Wolf A., *Potencjał rozwojowy turystyki medycznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2010, nr 591, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 53.
- Boruc R., *Eurooperacja*, „Menadżer Zdrowia” 2006, nr 5.
- Buziewicz A., *Turystyka medyczna. W jaki sposób określić pojęcie turystyki medycznej?*, <http://www.turystykamedyczna.wordpress.com/category/opracowanie-naukowe-2/> (22.02.14).
<http://www.medi-tour.pl/8,0,turystyka-medyczna.html> (18.07.2014).
- Krupa J., Soliński T., Bajorek M., *Determinanty rozwoju turystyki zrównoważonej i zdrowotnej na terenie uzdrowisk*, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Katedra Turystyki i Rekreacji, Rzeszów 2011.
- Lubowiecki -Vikuk A.P., Bosiacki S., *Możliwości rozwoju turystyki medycznej w Poznaniu w ujęciu podażowo-popytowym*, „Turystyka i Rekreacja” 2012, nr 8.
- Lubowiecki-Vikuk A.P., *Turystyka medyczna jako produkt eksportowy polskiej gospodarki*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2011, nr 690, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 79.
- Lubowiecki-Vikuk A.P., *Turystyka medyczna przejawem współczesnych trendów i tendencji w turystyce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2012, nr 699, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 84.
- Prochorowicz M., *Turystyka medyczna nową perspektywą dla polskich placówek służby zdrowia*, w: *Turystyka i rekreacja szansą rozwoju aktywności społecznej*, red. R. Grzywacz, Wydawnictwo WSiZ, Rzeszów 2008.
- Rab-Przybyłowicz J., *Tworzenie produktu dla turystyki medycznej w Szczecinie*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2010, nr 591, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 53.
- Sulikowska L., *Turystyka medyczna w Polsce*, „Gazeta Lekarska” 2013.
- Turystyka zdrowotna*, red. M. Boruszczak, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku, Gdańsk 2010.
- www.polandmedicaltourism.com (3.11.2013).

Streszczenie

Turystyka medyczna jest ogólnoswiatowym trendem. Coraz więcej ludzi, planując wypoczynek, łączy go z różnego rodzaju zabiegami dla zdrowia i urody. Turystyka zdrowotna, a w jej ramach medyczna, ma w Polsce ponad dwustuletnią historię i rozwija się bardzo dynamicznie.

Turystyka medyczna jest produktem eksportowym naszej gospodarki. W najbliższej przyszłości rynek turystyki medycznej w Polsce będzie wzrastał, głównie ze względu na ogromną różnicę w kosztach usług i długi czas oczekiwania na leczenie w krajach zachodnich. Obecnie konsumentami usług polskiej turystyki medycznej są mieszkańcy krajów ościennych. Przewiduje się, że Polska stanie się konkurencyjnym rynkiem dla już istniejących destynacji podróży medycznych: Indii, Singapuru i Tajlandii.

Celem opracowania jest rozpoznanie pozycji i znaczenia turystyki medycznej w Polsce w stosunku do światowego rynku oraz przedstawienie perspektyw jej dalszego rozwoju.

The Importance of Polish Medical Tourism and Its Position on Global Medical Tourism Market

Medical tourism is a global trend and plenty of people during planning their vacation combines it with different types of treatments for health and beauty. Health tourism including medical tourism in Poland has over two hundred years of tradition and is growing very rapidly.

Medical tourism is Polish export product. In the near future, medical tourism market in Poland will grow, mainly due to the huge difference in the cost of services and long waiting times for treatment in western countries. Currently, consumers of Polish medical tourism are the inhabitants of the neighboring countries. It is expected that Poland will become a competitive market for existing medical travel destinations: India, Singapore and Thailand.

The aim of this paper is to identify the position and the importance of medical tourism in Poland related to the global medical tourism market and to indicate perspectives for its further development.

Translated by Joanna Biernacka